ലോകത്തിലെ പ്രസിദ്ധരായ ചിന്തകർക്കും പണ്ഡിതർക്കും ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർക്കും ആവേശം നൽകിയ ഭഗവദ്ഗീത, പഠിക്കുന്നവന്റേയും പഠിപ്പിക്കുന്നവന്റേയും ജ്ഞാന–വിജ്ഞാന നിലവാരമനുസരിച്ച് വ്യാഖ്യാനിച്ച് മനസ്സിലാക്കേണ്ടതാണ്. ഇവിടെ നൽകിയിക്കുന്നത് ഗീതയുടെ ശ്ലോകസന്ദേശം (ഭൗതികാർത്ഥം) മാത്രമാണ്.

ഭഗവദ്ഗീതയുടെ കർമ്മസന്ദേശം

Dr. N. Gopalakrishnan Ph.D., D. Lit.
(Scientist & Hon. Director IISH)

മഴുവഞ്ചേരി മഹാദേവക്ഷേത്ര പ്രസാദം

Mazhuvanchery Mahadeva Temple
Mazhuvanchery, Kechery, Trissur - 501

A Spiritual Research Centre of

INDIAN INSTITUTE OF SCIENTIFIC HERITAGE
THIRUVANANTHAPURAM - 695 018
www.iish.org Ph: 0471-2490149

Rs. 5/-

Heritage Cultural Publication Series - 1011

Scanned with CamScanner

1. നന്മതിന്മകളുടെ 'യുദ്ധ' ഭൂമിയായ കുരുക്ഷേത്രഭൂമിയിൽ സന്ദർശനം നടത്തി യുദ്ധ ഭാഗങ്ങൾ, വേദവ്യാസന്റെ വരപ്രസാദത്താൽ ദർശിച്ച്, ധൃതരാഷ്ട്ര മഹാരാജാവിനെ, ഹസ്തിനപുരത്തിൽ വന്നുകണ്ട് സഞ്ജയൻ വിവരിക്കുന്നതാണ് ശ്രീകൃഷ്ണ സന്ദേശമായ ഭഗവദ്ഗീത. എന്റെ ഉറ്റവരായ കൗരവരും, പാണ്ഡവരും അവിടെ എന്തു ചെയ്തു സഞ്ജയ എന്ന ചോദ്യത്തിന് സഞ്ജയൻ വിവരിക്കുന്നു; ധർമ്മക്ഷേത്രഭൂമിയായ കുരുക്ഷേത്രത്തിൽ ദുര്യോധനൻ ദ്രോണാചാര്യരുടെ അടുത്തുവന്ന്, പാണ്ഡവ സൈന്യത്തിലേയും കൗരവ സൈന്യത്തിലേയും ശ്രേഷ്ഠന്മാരുടെ പേരുകളും ഗുണങ്ങൾ സൂചിപ്പിക്കുന്ന വരികളും പറഞ്ഞ്, കൗരവരുടെ നേതൃസ്ഥാനത്തുള്ള ഭീഷ്മപിതാമഹനെ എല്ലാപ്രകാരത്തിലും സംരക്ഷിക്കേണ്ടതായ ചുമതല ആചാര്യനെ ഏൽപിച്ചു. തദനന്തരം രണ്ടുപക്ഷത്തേയും വില്ലാളിവീരന്മാർ അവരവരുടെ ശംഖ്, യുദ്ധഭൂമിയിൽ മുഴക്കി. ശ്രീകൃഷ്ണൻ നയിക്കുന്ന, വെളുത്ത കുതിരകളാൽ വലിക്കുന്ന രഥത്തിൽ വന്ന് അർജ്ജുനൻ രണ്ടു സൈന്യങ്ങൾക്കുമിടക്ക് രഥം നിർത്തി രണ്ടു ഭാഗത്തിലുമുള്ള സൈന്യങ്ങളെ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം വീക്ഷിച്ച് അൽപനേരത്തിനുള്ളിൽ തന്നെ (അർജ്ജുനൻ) വിഷാദത്തിൽ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു. എനിക്ക് രാജ്യമോ, സുഖമോ, ഇന്ദ്രപദവിയോ, സമ്പത്തോ ഒന്നും തന്നെ വേണ്ടാ. സ്വജനങ്ങളെയും ഗുരുക്കന്മാരേയും വധിച്ച് രക്തപങ്കിലമായ വിജയവും വേണ്ട. സ്വന്തം കുലം നശിപ്പിച്ച പാപവും, കുലധർമ്മനാശവും തദ്വാര കുലസ്ത്രീകളുടെ ദുഷിക്കലും, പിതൃക്കൾക്കുപോലും മോക്ഷം ലഭിക്കാത്ത അവസ്ഥയും ഉണ്ടാകുമെന്നതിനാൽ യുദ്ധം ചെയ്യുവാനുള്ള മനോവീര്യം എനിക്കില്ല എന്നു ദുഃഖത്തോടെ പുലമ്പിക്കൊണ്ട്, ഗാണ്ഡീവം താഴെ വെച്ച് രഥത്തിൽ തന്നെ വിഷണ്ണനായി അർജ്ജുനൻ ഇരുന്നു. (അർജ്ജുന വിഷാദയോഗമാണീ അദ്ധ്യായം).(2) രഥത്തിൽ തളർന്നിരുന്ന അർജ്ജുനന്റെ 'നിസ്സഹായാവസ്ഥ' ദർശിച്ച് സാരഥിയായ ശ്രീകൃഷ്ണൻ ഉറച്ച സ്വരത്തിൽ വീരശൂരപരാക്രമിയായ നിനക്ക് ഈ മാനസീകാവസ്ഥ ചേർന്നതല്ലെന്നും എഴുന്നേറ്റ് സ്വധർമ്മം അനുഷ്ഠിക്കേണ്ടതാണെന്നും നിർദ്ദേശിച്ചു. വിഷാദ യോഗത്തിൽ പറഞ്ഞതുപോലെ അർജ്ജുനൻ വീണ്ടും തുടർന്നു. പൂജാർഹരായവരെ യുദ്ധത്തിൽ നേരിട്ട്, വധിച്ച് ഗുരുഹത്യാപാപവും ശാപവും ഏൽക്കാൻ സാധ്യമല്ലെന്നും തനിക്കൊന്നും ആവശ്യമില്ലെന്നും, തന്നെ കൗരവർ വധിച്ചാൽപോലും അതാണുത്തമമെന്നും പറഞ്ഞ് അർജ്ജുനൻ വ്യാകുലപ്പെട്ടിരുന്ന വേളയിൽ ശ്രീകൃഷ്ണൻ ജ്ഞാനസന്ദേശങ്ങൾ ശാസ്ത്രീയമായി വിവരിച്ചു : ജീവാത്മാവിന് മരണമില്ല, അത് ശാശ്വതവും സനാതനവുമാണ്. ശരീരം മാത്രമാണ് ജനനമരണങ്ങൾക്ക് വിധേയമാകുന്നത്, അത് ശാശ്വതമല്ലതാനും. സുഖദുഃഖങ്ങൾ ജീവിതത്തിന്റെ ഭാഗവും താൽക്കാലികവുമാണ്. ആത്മാവ് നശിക്കുന്നുമില്ല മറ്റൊന്നിനെ

Scanned with CamScanner

നശിപ്പിക്കുന്നുമില്ല, ജനനമരണങ്ങൾക്കതീതമായി നാം പഴയ വസ്ത്രങ്ങൾ മാറി പുതിയവ സ്വീകരിക്കുന്നതുപോലെ ആത്മാവും പഴയ ശരീരത്തെ തിരസ്കരിച്ച് പുതിയവ സ്വീകരിക്കുന്നു. നാശമില്ലാത്ത ജീവാത്മാവിനെക്കുറിച്ചോ, സുനിശ്ചിതമായും മരണമുള്ള ശരീരത്തെക്കുറിച്ചോ ധീരന്മാർ ദുഃഖിക്കാറില്ല. ജനനത്തിനു മുമ്പും മരണത്തിനു ശേഷവുമുള്ള അവസ്ഥ അവ്യക്തമാണ്. ഈ ജിവിതം തന്നെ അത്ഭുതകരവും അവ്യക്തവുമായ ഒരു പ്രതിഭാസമാണ്. അതിനെക്കുറിച്ചെന്തിന് വിഷമിക്കണം. രാഷ്ട്രധർമ്മസംരക്ഷണം ക്ഷത്രിയ യോദ്ധാവിന്റെ കർത്തവ്യമെന്നിരിക്കെ, യുദ്ധം അതിന്റെ ഭാഗമായതിനാൽ അതിൽ സ്വധർമ്മമനുഷ്ഠിക്കാത്ത യോദ്ധാവിനെ ജനങ്ങൾ ഭീരുവെന്നു മുദ്രകുത്താം, അപഹാസ്യമാംവിധത്തിൽ പുച്ഛിക്കാം. യുദ്ധത്തിൽ ജയിച്ചാലും മരിച്ചാലും ശ്രേഷ്ഠമായ സ്ഥാനമാണ് യോദ്ധാവിനുള്ളത്. അതുകൊണ്ട് സ്വധർമ്മമനുഷ്ഠിക്കണം. സുഖദുഃഖങ്ങളോ ഇഷ്ടാനിഷ്ടങ്ങളോ നമ്മെ സ്വധർമ്മാനുഷ്ഠാനത്തിൽ നിന്ന് പിന്തിരിപ്പിക്കരുത്, ഏകാഗ്രലക്ഷ്യത്തോടെ, സുഖദുഃഖങ്ങളേശാതെ, കർമ്മയോഗിയായി, കർമ്മത്തിന്റെ അധികാരിയായി കർമ്മഫലത്തിന്റെ അധികാരിയാകാതെ, നിസ്വാർത്ഥനായി, സ്വധർമ്മം വ്യക്തമായറിഞ്ഞ് വിശകലനം ചെയ്ത്, മനോ-ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ നിയന്ത്രിച്ച്, കർമ്മനിരതനാകണം. ഏതിന്റെയെങ്കിലും സാമീപ്യമുള്ളപ്പോൾ അതിൽ ആഗ്രഹം ജനിക്കുന്നു. ആഗ്രഹങ്ങൾ സഫലീകരിക്കാതെ വരുമ്പോൾ ക്രോധം, തുടർന്ന് യുക്തിയില്ലാത്ത ചിന്ത, പിന്നെ സ്മൃതിനാശം, അതിലൂടെ ബുദ്ധിനാശവും സർവ്വനാശവും സംഭവിക്കുന്നു എന്നു മനഃശാസ്ത്ര തത്വം ഓർമ്മിക്കണം. രാഗദ്വേഷങ്ങൾ ഒഴിവാക്കണം, സ്വയം ആത്മസംതൃപ്തനാകുമ്പോൾ, സംഘർഷം ഇല്ലാതാകും, അശാന്തമായ മനസ്സിൽ സുഖമുണ്ടാകില്ല, കാറ്റത്ത് പായുന്ന വഞ്ചിപോലെ മനസ്സ് അനിയന്ത്രിതമാകരുത്. ലക്ഷ്യബോധമുള്ള കർമ്മയോഗിയാകണം. എല്ലാ നദികളും സമുദ്രത്തിൽ പതിക്കുമ്പോഴും സമുദ്രം ശാന്തമായിരിക്കുന്നതുപോലെ ഏതു വികാരവിചാരങ്ങൾ വന്നുചേരുമ്പോഴും ശാന്തനായി നമ്മൾ കർമ്മനിരതരാകണം എന്ന് സാംഖ്യയോഗവിശദീകരണത്തിലൂടെ കൃഷ്ണൻ നമ്മെയും അർജ്ജുനനേയും ഉപദേശിക്കുന്നു. (3) ജ്ഞാനയോഗമാണോ കർമ്മയോഗമാണോ ശ്രേഷ്ഠമെന്ന സംശയത്തിന് കൃഷ്ണൻ നൽകുന്ന ഉപദേശം ! ജ്ഞാനികൾക്ക് ശ്രേഷ്ഠം ജ്ഞാനയോഗവും കർമ്മനിരതരാകേണ്ടവർക്ക് ശ്രേഷ്ഠം കർമ്മയോഗവുമാണ്. കർമ്മത്തിലൂടെയല്ലാതെ ജ്ഞാനിയാകാൻ സാധ്യമല്ല. സർവചരാചരങ്ങൾക്കും കർമ്മമുണ്ട്. മനുഷ്യനുമുണ്ട് കർമ്മം. അത് അനുഷ്ഠിക്കാത്തവൻ ജ്ഞാനയോഗിയാണെന്ന് ഭാവിക്കുന്നവനാണ്. മനഃഇന്ദ്രിയ നിയന്ത്രണമുള്ള വ്യക്തി ഏതു കർമ്മത്തിലേർപ്പെടുമ്പോഴും യജ്ഞഭാവത്തിലുള്ള യോഗം തന്നെയാണത്. ഈശ്വരീയ

Scanned with CamScanner

കർമ്മമനുഷ്ഠിച്ച് നന്മയിലേക്കുയരുവാനാണ് സൃഷ്ടികർത്താവായ പ്രജാപതി മനുഷ്യന് നിർദ്ദേശം നൽകിയത്. കർമ്മങ്ങൾ യജ്ഞങ്ങളായി അനുഷ്ഠിക്കുമ്പോൾ കർമ്മഫലങ്ങൾ യജ്ഞപ്രസാദമായിത്തീരുന്നു. അതു സ്വീകരിച്ച് നിർവൃതി നേടുകയുമാകാം. എല്ലാം യജ്ഞഭാവത്തിൽ, കർമ്മചക്രപ്രവർത്തനത്തിൽ, നിത്യതൃപ്തനായി, ബന്ധങ്ങൾ ബന്ധനങ്ങളാകാതെ, മറ്റുള്ളവർക്കു മാതൃകയായി, ശ്രേഷ്ഠന്മാരായി, നിരന്തരം കർമ്മമണ്ഡലത്തിലധിഷ്ഠിതമായ ഈശ്വരചൈതന്യംപോലെ, ബുദ്ധിമാനായി, ഗുണാതീതനായി, കർമ്മങ്ങളും കർമ്മഫലങ്ങളും ഈശ്വരാർപ്പണമായി, വികാരവിക്ഷോഭങ്ങൾക്കതീതനായി, ശ്രീകൃഷ്ണ വചനാനുസാരം, ചുറ്റുപാടുകളിൽ നിന്ന് നമ്മെ വശീകരിക്കുന്നവയിൽ നിന്ന് മുക്തനായി, സ്വധർമ്മജ്ഞാനത്തോടെ, കാമ-ക്രോധ-മോഹങ്ങളെ ജയിച്ച്, ജ്ഞാന പ്രകാശത്താൽ, പരമമായ സത്യമറിഞ്ഞ്, വികാരങ്ങൾ, ഭീരുത്വം, രാഗം, ദ്വേഷം ...... എന്നിവയിൽ നിന്നകന്ന് ലോകത്തിന്റെ നിലനിൽപിന്നാധാരമായ കർമ്മയോഗികളാകണം (നമ്മൾ) അർജ്ജുനാ! എന്ന് കർമ്മയോഗം വിവരിച്ചുകൊണ്ട് ശ്രീകൃഷ്ണൻ ഉപദേശിക്കുന്നു.

(4) ഈ ജ്ഞാനം അനാദിയാണ്, മാനവരാശിക്ക് അത് വിസ്മൃതിയിലാകുമ്പോൾ കാലാകാലങ്ങളിൽ ഞാൻ (ശ്രീകൃഷ്ണൻ) അതോർമ്മിപ്പിക്കുന്നു എന്നുമാത്രം. ധർമ്മ പുനസ്ഥാപനമാണ് അവതാരങ്ങളുടെ ലക്ഷ്യം. അവരുടെ പന്ഥാവിലൂടെ കർമ്മയോഗികൾ ചരിക്കണം കർമ്മങ്ങളൊന്നും അവതാരങ്ങളെ ബന്ധിക്കുന്നില്ല. കർമ്മങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ മനുഷ്യരെ നാലായി ഭാഗിക്കാം. കർമ്മാതീതനാകുന്നതുവരെ മാത്രമാണിത്. കർമ്മയോഗിയെ ഇവയൊന്നും സ്പർശിക്കുന്നുമില്ല. കർമ്മം - അകർമ്മം - വികർമ്മം ഇവ മൂന്നും ഭേദഭാവങ്ങളില്ലാതെ യോഗിക്ക് പ്രാപ്യമാകണം. കർമ്മഫലാസക്തിയില്ലാതെ, കർമ്മം ധർമ്മമാക്കി, അസൂയ - വാശി - പക എന്നീ മാനസിക പിരിമുറുക്കങ്ങളില്ലാതെ, ആത്മജ്ഞാനിയായി, പരബ്രഹ്മത്തിലർപ്പിച്ച്, ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ നിയന്ത്രിച്ച്, കർമ്മങ്ങൾ യജ്ഞങ്ങളാക്കി, പഞ്ചപ്രാണനെ പ്രാണായാമത്തിലൂടെ നിയന്ത്രിച്ച്, പാപമുക്തനായി ആനന്ദതൃപ്തനായി, ഗുരുവിൽ നിന്നുനേടിയ ജ്ഞാനത്തിലൂടെ ജ്ഞാനിയായിത്തീർന്ന്, കർമ്മധർമ്മങ്ങളിൽ സംശയങ്ങളില്ലാതെ, അനുഷ്ഠിക്കുന്ന കർമ്മത്തിന് ഒരിക്കലും പാപമില്ലെന്നറിയണം. അത് നിരന്തരം അനുഷ്ഠിക്കണം എന്ന് ജ്ഞാനകർമ്മ സന്ന്യാസയോഗത്തിലൂടെ ശ്രീകൃഷ്ണൻ അറിയിക്കുന്നു. (5) അവയുടെ പരമമായ അവസ്ഥയിൽ ജ്ഞാനയോഗവും കർമ്മയോഗവും തമ്മിൽ വ്യത്യാസമില്ലതന്നെ. ഉന്നതമായ ജ്ഞാനയോഗം കർമ്മയോഗത്തിലൂടെ പ്രാപ്യമാകേണ്ടതാണ്. കർമ്മങ്ങളിൽ ബന്ധിതനാകാതെ, കർമ്മേന്ദ്രിയങ്ങളേയും ജ്ഞാനേന്ദ്രിയങ്ങളേയും ദിശാ

Scanned with CamScanner

ബോധം നൽകി, മനോനിയന്ത്രണത്തിലൂടെ, ഈശ്വരാർപ്പണമായി, ശാന്തചിത്തനായി, മനസ്സുകൊണ്ട് സന്യാസിയായി, കർതൃത്വപദവിയില്ലാതെ, ജീവിത യാഥാർത്ഥ്യങ്ങളെക്കുറിച്ച് ബോധവാനായി, പരമസത്യത്തിൽ മനസ്സ് ലയിപ്പിച്ച്, ഏകചൈതന്യാസ്തിത്വമറിഞ്ഞ്, ലക്ഷ്യബോധത്തോടെ, നിസ്സംഗനായി, ആനന്ദാവസ്ഥയിലെത്തി, അദ്വൈതഭാവത്തോടെ, കാമക്രോധങ്ങളിൽ നിന്ന് മുക്തനായി, ചിന്താനിയന്ത്രണത്തിലൂടെ, പ്രവർത്തിക്കുകയോ പ്രവർത്തിക്കാതിരിക്കുകയോ ചെയ്യുന്ന കർമ്മയോഗിയും ജ്ഞാനയോഗിയും യഥാക്രമം ഒരേ അവസ്ഥയിലുള്ള യോഗിവര്യന്മാരായിത്തീരുന്നു എന്ന് കർമ്മസന്യാസയോഗം വിവരിച്ചുകൊണ്ട് ശ്രീകൃഷ്ണൻ ഉപദേശിക്കുന്നു. (6) കർമ്മങ്ങളെല്ലാം യോഗികൾക്ക് ഉയരങ്ങളിലേക്കുള്ള ചവിട്ടുപടിമാത്രമാണ്. സ്വയം ഉയരുക, സ്വയം അപകീർത്തിപ്പെടുത്താതിരിക്കുക, അവനവൻ തന്നെയാണ് അവനവന്റെ ബന്ധുവെന്നും അവനവൻതന്നെയാണ് അവനന്റെ ശത്രുവെന്നുമറിയുക. നന്മതിന്മകളിൽ ചുറ്റിത്തിരിയാതെ, ജ്ഞാനിയും വിജ്ഞാനിയുമായി, സമദർശിയായി, അമിതാഗ്രഹങ്ങളില്ലാതെ, ഏകാകിയായി ഏകാഗ്രഭാവത്തോടെ യോഗനിഷ്ഠയിലിരുന്നു, നിദ്ര ഭക്ഷണമുൾപ്പെടെ അമിതമായതെല്ലാം ത്യജിച്ച്, കാറ്റില്ലാത്ത വേളയിലെ ദീപജ്വാലപോലെ, ശാന്തനായി, മനസ്സിനെ അചഞ്ചലമാക്കി, ഈശ്വരൈക്യം പ്രാപിച്ച്, സർവ്വത്ര ഈശ്വരാംശം ദർശിച്ച്, നിരന്തരമായ അഭ്യാസത്തിലൂടെ യോഗാവസ്ഥ പ്രാപിച്ച് യഥാർത്ഥയോഗിയായിത്തീരണം. പൂർണാവസ്ഥയിലെത്താൻ സാധിക്കാതെ വരുന്ന യോഗി, ഈ നിഷ്ഠ സാധിക്കുന്നവിധത്തിൽ അനുഷ്ഠിച്ചാൽതന്നെ ശ്രേഷ്ഠമായ കുലത്തിലോ യോഗിയുടെ കുലത്തിൽ തന്നെയോ അടുത്ത ജന്മം ലഭിച്ച്, അവിടെ പൂർവജന്മസ്മരണയിലൂടെ പുനർസാധന നടത്തി പരമമായ യോഗവസ്ഥയിലെത്താവുന്നതാണെന്ന് ആത്മസംയമയോഗത്തിലൂടെ ശ്രീകൃഷ്ണൻ വിവരിക്കുന്നു. (7) ഈശ്വരനിൽ സ്വയം സമർപ്പിച്ച് ശാസ്ത്രഹിതമായ ആത്മീയത പരിശീലിച്ച്, സിദ്ധന്മാരുടെ നിലവാരത്തിലേക്കുയർന്ന്, പ്രകൃതിയുടെയും പ്രപഞ്ചത്തിന്റേയും സമഗ്ര ജ്ഞാനം നേടി, ചരാചരങ്ങളിലെ ചൈതന്യമറിഞ്ഞ്, നന്മയായിട്ടുള്ള എല്ലാത്തിന്റേയും ഗുണങ്ങളറിഞ്ഞ്, ബുദ്ധി-തേജസ്-ബലം-ഈശ്വരീയാഭിലാഷങ്ങൾ-ഗുണങ്ങൾ-സിദ്ധി-ശക്തി-എല്ലാത്തിനുമാധാരമായ ബീജവുമെല്ലാം ഈശ്വരാംശമാണെന്നറിഞ്ഞ്, സുഖം / ദുഃഖം, ലാഭം / നഷ്ടം, സ്തുതി/നിന്ദ..... ഇത്തരത്തിലുള്ള ദ്വന്ദങ്ങളിൽ നിന്നു മോചനം നേടി, പാപസ്പർശമേൽക്കാതെ ജരാമരണ ദുഃഖങ്ങളിൽ നിന്നും മോചനം നേടി, കർമ്മയോഗിയായി, ഉത്തമനും ശ്രേഷ്ഠനുമായി, ജീവിത ദൗത്യം നിറവേറ്റുമ്പോഴാണ്. ഹേ അർജ്ജുനാ ജീവിതം ധന്യമാകുന്നത്. ഇതാണ് ജ്ഞാനവിജ്ഞാന യോഗം! (8) യോഗദർശനത്തിലെ ബ്രഹ്മം, കർമ്മം, അധി

Scanned with CamScanner

ഭൂതം, അധിദൈവം, അധിയജ്ഞം എന്നിവയെന്താണെന്നറിഞ്ഞാൽ
കൊള്ളാമെന്ന അർജ്ജുനന്റെ ആഗ്രഹത്തിനു ശ്രീകൃഷ്ണൻ നൽകുന്ന
വിശദീകരണം : ഒരിക്കലും നാശമില്ലാത്തതേതോ അതു ബ്രഹ്മം. സ്വത
സിദ്ധമായ ഭാവമാണ് അദ്ധ്യാത്മം, ചരാചരങ്ങളുടെ ഉത്ഭവകാരണമാ
യത് (ആദി) കർമ്മം, നാശവിധേയമാകുന്നതെല്ലാം അധിഭൂതം, പ്രപ
ഞ്ചചൈതന്യം അധിദൈവ(ത)ം ശരീരത്തിൽ വസിക്കുന്ന ഈശ്വര
ചൈതന്യം സാക്ഷിയായി നടക്കുന്ന എല്ലാ കർമ്മങ്ങളും അധിയജ്ഞ
മാണ്. അന്ത്യമെന്നത്, ഏതിനെ സ്മരിച്ചുകൊണ്ടാണോ മരണത്തെ
പ്രാപിക്കുന്നത്. അത് പരമമായ ഈശ്വരചൈതന്യമാണെങ്കിൽ ആ
പദപ്രാപ്തിയാണ് ശ്രേഷ്ഠമായത്. ഈശ്വരസ്മരണയിലൂടെ, കർമ്മനി
രതനായി, 'ഓം' ജപിച്ച്, ജനനമരണ ദുഃഖങ്ങളിൽ നിന്ന് മോചിതനാ
യി, ദുഃഖങ്ങളില്ലാതെ, അനാദികാലം, ബ്രഹ്മത്തോട് ചേർന്ന്, തത്പദ
പ്രാപ്തി സാധിക്കുന്നു. ഇവർക്ക് സ്വന്തം ഇച്ഛയാൽ സ്വീകരിക്കാവുന്ന
രണ്ടു മാർഗ്ഗമുണ്ടത്രെ. ജനനമരണങ്ങൾക്കതീതമായി ബ്രഹ്മപദത്തിലെ
സ്ഥിരവാസം അല്ലെങ്കിൽ ഇഷ്ടമുള്ള കുലത്തിൽ ശ്രേഷ്ഠമായ
പുനർജന്മം. യോഗിക്ക് ഈ രണ്ടു പന്ഥാവുകളിൽ ശ്രേഷ്ടമായത്
ഇഷ്ടാനുസാരം തെരഞ്ഞെടുക്കാവുന്നതാണ്. ഇതാണ് അക്ഷരബ്ര
ഹ്മയോഗവിവരണം ! (9) രൂപ-രസ-ഗന്ധ-ഭാവ-വർണങ്ങളില്ലാതെ
പ്രപഞ്ചം മുഴുവനും നിറഞ്ഞിരിക്കുന്ന അദൃശ്യശക്തിയുടെ (നിർഗു
ണഭാവം) ഉപാസനയിലൂടെയും യോഗപദപ്രാപ്തി സാധ്യമാണ്. പ്രള
യത്തിൽ എല്ലാം അലിഞ്ഞുചേരുന്നതും, സൃഷ്ടിയിൽ പുനർജനിക്കു
ന്നതുമായ പ്രപഞ്ചചൈതന്യ ഉപാസനയാണത്, മനുഷ്യരൂപങ്ങൾക്ക
പ്പുറം, കർമ്മബന്ധമില്ലാതെ, ദിശാബോധത്തോടെ, നിരന്തരം
പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മത്തിന്റെ ഉപാസന തന്നെയാണി
തും, എന്ന് ജ്ഞാനികൾ മനസ്സിലാക്കുന്നു. **ഈ ചൈതന്യവും ഞാൻ
തന്നെയാണർജ്ജുനാ!** യജ്ഞവും, യജ്ഞദ്രവ്യവും, മന്ത്രവും, അഗ്നി
യും, ദഹനവും, യജ്ഞകർത്താവും, വേദവും, ഓംകാരവും സർവസാ
ക്ഷിയും, സൂര്യചൈതന്യവും, പ്രപഞ്ചത്തിലെ സൃഷ്ടി സ്ഥിതി സംഹാ
രശക്തിയും...... എല്ലാമെല്ലാം ഞാൻ തന്നെ. യജ്ഞത്തിലൂടെയും പൂജാ
വിധികളിലൂടെയും, കർമ്മധർമ്മങ്ങളിലൂടെയും, ഭക്തിയിലൂടെയും
നൽകുന്നതെല്ലാം സ്വീകരിക്കുന്ന പരമമായ ഈശ്വര ചൈതന്യം ഞാൻ
തന്നെയാണെന്നറിയുക. അതിനാൽ നിന്റെ മനസ് എന്നിൽ പൂർണ
മായും അർപ്പിച്ച് കർമ്മമനുഷ്ഠിക്കുക! രാജവിദ്യാരാജഗുഹ്യയോഗമാണീ
വിവരണങ്ങൾക്കാധാരം ! (10) ആദിയും അന്ത്യവുമില്ലാത്ത പ്രപഞ്ച
ചൈതന്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ള അറിവുതന്നെ അവ്യക്തമാണ്. ബുദ്ധി -
ജ്ഞാനം - ക്ഷമാ - ആഗ്രഹം - സത്യം - ദമം - ശാന്തി - സുഖം -
ഭയാഭയം - അഹിംസ, തുല്യത - സന്തോഷം - തപസ് - ദാനശീലം
- യശസ്...... ഇവയെല്ലാം പരമമായ ഈശ്വരചൈതന്യ പ്രദർശനമാണ്.

സർവചരാചരങ്ങളുടെ ജനനം - നിലനിൽപ് - മരണം, ഈശ്വരീയ ഭാവമാണ്. ഈശ്വരാർപണമായ മനസ്സാണ് പ്രകാശിതമാകുന്നത്. (ഇത്രയും ശ്രീകൃഷ്ണൻ വിവരിച്ചപ്പോൾ പ്രപഞ്ചചൈതന്യത്തെക്കുറിച്ച് കൂടുതൽ അറിയണമെന്ന അർജ്ജുനാഗ്രഹപ്രകാരം വിശദീകരണം നൽകുന്നു.) ഈ പ്രപഞ്ചത്തിലുള്ളതിൽ ശ്രേഷ്ഠമായതിനെയെല്ലാം ഈശ്വരീയമെന്നു പറയുന്നു. ആത്മാവും, ജ്യോതിർഗോളങ്ങളും, ചന്ദ്രനും, സൂര്യനും, വേദങ്ങളും, ദേവന്മാരും, ഇന്ദ്രിയങ്ങളും, ശങ്കരനും, യക്ഷന്മാരും, പർവതങ്ങളും, സാഗരങ്ങളും, മഹർഷിമാരും, അക്ഷരങ്ങളും, യജ്ഞങ്ങളും, ഹിമാലയവും, വൃക്ഷങ്ങളും, ദേവർഷിമാരും, ഗന്ധർവന്മാരും, അശ്വങ്ങളും, ഗജങ്ങളും, ആയുധങ്ങളും ധേനുക്കളും, വികാരങ്ങളും, നാഗങ്ങളും, പിതൃക്കളും, ദൈത്യന്മാരും, കാലവും, മൃഗങ്ങളും, പക്ഷികളും, ശസ്ത്രങ്ങളും, മത്സ്യങ്ങളും, ആത്മവിദ്യയും, ഭാഷാ വ്യാകരണവും, നിയന്താവും, സംഹാരശക്തികളും, ഭാഷാ ശാസ്ത്ര ഛന്ദഃസ്സുകളും, മാസങ്ങളും, കലയും, കളിയും, പാണ്ഡവരും, മുനിമാരും, വ്യവസ്ഥകളും, പരാശക്തിബീജവും..... എല്ലാമെല്ലാം എടുത്താൽ അതിലെ ഉത്തമമായതെല്ലാം ഞാനാണർജ്ജുനാ ! പരമപ്രകാശമായ വിഭൂതിയോഗവിവരണമാണവയെല്ലാം ! (11) മേൽവിവരിച്ച പരമചൈതന്യങ്ങളാൽ സമഞ്ജസപ്പെട്ട പ്രപഞ്ചപുരുഷചൈതന്യദർശനം, ജ്ഞാനദൃഷ്ടിയിലൂടെ തനിക്കുപ്രിയപ്പെട്ടവനും ശിഷ്യസ്ഥാനീയനുമായ അർജ്ജുനന് കൃഷ്ണൻ നൽകുന്നു. വിശ്വരൂപദർശനയോഗമാണിത് ! ആയിരക്കണക്കിന് രൂപങ്ങൾ, ഭാവങ്ങൾ, വർണങ്ങൾ സമന്വയിച്ച് ദിവ്യങ്ങളായ സർവതും സമഞ്ജസപ്പെടുന്ന പ്രപഞ്ച പുരുഷരൂപം സഞ്ജയനും അർജ്ജുനനും ദർശിക്കുന്നു. ആയിരക്കണക്കിന് സൂര്യന്മാരുദിച്ചുയരുന്ന പ്രഭയോടെയുള്ള ആശ്ചര്യജനകമായ ദിവ്യരൂപത്തിൽ കാണുന്നതിനെയെല്ലാം ദിവ്യങ്ങളായ പദങ്ങളിലൂടെ അർജ്ജുനൻ സ്തുതിക്കുന്നു. ജീവജാലങ്ങളെല്ലാം ഈ വിശ്വരൂപത്തിൽ നിന്നുത്ഭവിച്ച് അതിൽതന്നെ വലയം പ്രാപിക്കുന്ന പ്രതിഭാസവും ദർശിച്ച്, അത്ഭുത-ഭീതനായി നിൽക്കുന്നതുകണ്ടു വിശ്വരൂപത്തിലെ ശ്രീകൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞു. ഭൂത-വർത്തമാന ഭാവിയാകുന്ന കാലമാണ് ഞാൻ, ജനനമരണങ്ങൾ കാലത്തിന്റെ പ്രതിഭാസമാണ്. ഈ മൂന്നു കാലങ്ങളിൽ എവിടെനിന്നു നോക്കുന്നുവോ അതാണ് സത്യം (ഭാവിയിൽ നിന്ന് വർത്തമാനത്തിലേക്കു നോക്കിയാൽ) നിന്റെ മുന്നിലുള്ളവരെല്ലാം മരിച്ചുകഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്നറിയാം. അവരെ കാലം സ്വീകരിച്ചുകഴിഞ്ഞു. നീ ഒരു നിമിത്തം മാത്രമായി കർമ്മം അനുഷ്ഠിക്കാനാണ് ഇവിടെ ജന്മം കൊണ്ടിരിക്കുന്നത്..... ഭയഭീതനായ അർജ്ജുനാഭ്യർത്ഥന പ്രകാരം വിശ്വരൂപത്തിൽ നിന്നും ചതുർബാഹുവായ മഹാവിഷ്ണുവായും, ശാന്തരൂപത്തിൽ കൃഷ്ണൻ ദർശനം നൽകുന്നു. ഹേ അർജ്ജുനാ നീ സ്വധർമ്മമനുഷ്ഠിക്കേണ്ടത് പ്രകൃതിനിയമമാണെന്ന്

Scanned with CamScanner

ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു! വിശ്വരൂപദർശനയോഗാദ്ധ്യായമാണിത്! (12) ജീവിതത്തെ തത്വദർശനത്തിന്റെ പ്രകാശത്തിൽ വിലയിരുത്തി ഈശ്വരാർപ്പണമായിതന്നെ, ബ്രഹ്മോപാസനാമാർഗവും ലക്ഷ്യവും ആക്കി, എല്ലാം എന്നിലർപ്പിച്ച്, നിരന്തരസാധനയിലൂടെ, കർമ്മധർമ്മങ്ങൾ ഭഗവാനുള്ള പൂജയാക്കി മാറ്റി, ജ്ഞാനിയായി, കർമ്മഫലങ്ങളെക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കാതെ, അഹങ്കാരവും അഹംഭാവവും ഇല്ലാത്തവനായി, ജീവിതതൃപ്തിയോടെ സുഖദുഃഖവിചാരവികാരങ്ങളിൽ നിന്നും മോചനം നേടി. ശത്രുമിത്ര-സ്തുതിനിന്ദ - ഉയർച്ച താഴ്ച - ജയപരാജയ - ശീതോഷ്ണ - വ്യത്യാസമില്ലാതെ കർമ്മം തന്നെ ധർമ്മം എന്നറിഞ്ഞ് കർമ്മനിരതനാകൂ എന്ന് ഭക്തിയോഗം വിവരിച്ച് കൃഷ്ണനുപദേശിക്കുന്നു. (13) ശരീരമെന്നക്ഷേത്രം, എന്നും വികാരവിചാരങ്ങൾക്കധീനമാണ്. അതിൽ നിവസിക്കുന്ന ജീവാത്മചൈതന്യമാണ് ക്ഷേത്രജ്ഞൻ. കണ്ണ്, ചെവി, മൂക്ക്, നാക്ക്, ത്വക്ക് ഇവയെല്ലായിപ്പോഴും സുഖത്തിനായിട്ടന്വേഷിക്കുന്നു. നിരന്തരസാധനയിലൂടെ മനസ്സിനെ നിയന്ത്രിച്ച് അസൂയ-വാശി -പക-ദ്വേഷ്യം.... എന്നീ ദുർവിചാരങ്ങളെ അകറ്റി, ഋഷിതുല്യനായിത്തീരുവാൻ ശ്രമിക്കണം. സർവചരാചരങ്ങളിലും നിറഞ്ഞുനിൽക്കുന്ന ബ്രഹ്മചൈതന്യം ശാസ്ത്രീയമായി ശ്രീകൃഷ്ണൻ വിവരിച്ച് അതിന്റെ പരമജ്ഞാനപദത്തിലെത്തണം എന്ന് നിർദ്ദേശിക്കുന്നു. പ്രകൃതി പ്രപഞ്ച പുരുഷബന്ധം, കാര്യകാരണബന്ധം, ക്ഷേത്ര ക്ഷേത്രജ്ഞ ബന്ധം, ഗുണ-കാരണ ബന്ധം, ദർശനവിഷയനിരൂപണം...... ഇവയെല്ലാം ശാസ്ത്രപ്രകാശത്താൽ വിശകലനം ചെയ്ത് പരമാത്മ-പരബ്രഹ്മ ചൈതന്യ ജ്ഞാന നിർവൃതി നേടി, ശരീരത്തിന്റേയും ജീവാത്മാവിന്റേയും ധർമ്മ കർമ്മാനുഷ്ഠാനമെന്തെന്നറിഞ്ഞ് കർമ്മത്തിലൂടെ ചരിച്ച് ജ്ഞാനിയാകണം. ഇതാണ് ക്ഷേത്ര ക്ഷേത്രജ്ഞവിഭാഗയോഗം! (14) ബ്രഹ്മ-പരമാത്മ ചൈതന്യം - ജീവാത്മ ചൈതന്യം - ബുദ്ധി - സത്വ - രജസ് - തമോഗുണങ്ങൾ .... വിവരിച്ച് ആത്മചൈതന്യത്തിന്റെ സാക്ഷിഭാവവും വിവരിച്ച്, മനുഷ്യമനസ് - പ്രവൃത്തി - തപസ് - മാർഗം - ലക്ഷ്യം - കർമ്മം - കർമ്മഫലം..... ഇവയെ സത്വ-രജസ്-തമോ ഗുണങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ശ്രീകൃഷ്ണൻ വിശകലനം ചെയ്ത്തുപദേശിക്കുന്നു. ശ്രേഷ്ഠനായ യോഗി ഗുണാതീതനാകണമെന്നുപദേശിക്കുന്നു. ധീരയോദ്ധാവിന് ഒരു ലക്ഷ്യമേയുള്ളൂ, അതുപോല യോഗിക്കും ഒരു ലക്ഷ്യമേയുള്ളൂ! ഗുണത്രയ വിഭാഗയോഗത്തിലൂടെയുള്ള വിശകലനമാണിത്! (15) കർമ്മബന്ധത്തിലൂടെ വളരുന്ന എല്ലാത്തിൽ നിന്നും മനസ്സിനേയും ഇന്ദ്രിയങ്ങളേയും മോചിപ്പിച്ച്, ദുഷിപ്പിക്കുന്ന വിചാരവികാരങ്ങളിൽ നിന്ന് മോചനം നേടി, ജീവിത ലക്ഷ്യബോധത്തോടെ, സർവചരാചരങ്ങൾക്കും ആധാരമായ പരമചൈതന്യത്തെയറിഞ്ഞ്, ശാശ്വതമായ ഈശ്വരചൈതന്യവും, മരണമുള്ള ശരീരവും കാര്യകാരണബന്ധത്തോടെ വിവേചിച്ചറിഞ്ഞ് കർമ്മങ്ങളനുഷ്ഠി

Scanned with CamScanner

ക്കണം. അന്ത്യത്തിൽ അതേ പരമ ചൈതന്യത്തിലെത്തിച്ചേരുകതന്നെ ചെയ്യുമെന്ന് പുരുഷോത്തമയോഗത്തിലൂടെ വിവരിക്കുന്നു. (16) ആസുരിക സ്വഭാവം ഈശ്വരീയ സ്വഭാവം എന്നിപ്രകാരം രണ്ടുതരം സ്വഭാവഗുണമുള്ള മനുഷ്യരാണുള്ളത്. നിർഭയത്വം, മനശുദ്ധി, ദയ, ഇന്ദ്രിയ നിയന്ത്രണം, ഈശ്വരോപാസന ശ്രേഷ്ഠസേവനം, ജ്ഞാനസമ്പാദനം, യജ്ഞാനുഷ്ഠാനം, ത്യാഗം, അഹിംസ, സത്യം, അക്രോധം, ശാന്തഭാവം, കർതൃത്വ നിരാകരണം, മനോബലം, വാക്ശുദ്ധി, കാരുണ്യം, ശാന്തമായ പെരുമാറ്റം, വേദപൂജനം, ക്രൂരപ്രവർത്തികളിൽ നിന്നു മോചനം, തേജസ്, ക്ഷമാ, ദൃഢനിശ്ചയം, വൃത്തി / ശുദ്ധി, മിത്രത്വം, അനഹങ്കാരം... ഇവയെല്ലാം ഈശ്വരീയ ഭാവങ്ങളും ഗുണങ്ങളുമാണ്. ഇവയുടെ എതിരായിവരുന്നതും, ദംഭ്, അഹങ്കാരം, ദുരഭിമാനം, ദ്വേഷ്യം, വാശി, അജ്ഞത ഇവയെല്ലാം ആസുരികവുമാണ്.

ആസുരിക സ്വഭാവമുള്ളവരുടെ പ്രത്യേകതകൾ : സദാചാരമില്ലായമ, ധർമ്മബോധമില്ലായ്മ, ശരിയും തെറ്റും ദുർവ്യാഖ്യാനം ചെയ്യുക, വൈരുധ്യാധിഷ്ഠിത വാദം അടിസ്ഥാന തത്വങ്ങളായംഗീകരക്കൽ, മനുഷ്യന്റെ ആവശ്യകതയും ആഗ്രഹങ്ങളും മാത്രമാണെല്ലാത്തിന്റേയും ആധാരമെന്ന് പ്രഖ്യാപിക്കൽ, നശീകരണസ്വഭാവം, അത്യാഗ്രഹം, തെറ്റായ മുദ്രാവാക്യപ്രയോഗം, അജ്ഞത, അഹങ്കാരം, പ്രദർശന/പ്രകടനഭാവം, ആഡംബരാസക്തി, വീറ്, വാശി, പക, ദ്വേഷ്യം, ധനസമ്പാദനം, ഞാൻ–എന്നിൽ എല്ലാം നിലകൊള്ളുന്നു എന്ന ഭാവം, പദവി, അധികാരം, ക്രൂരത, ... ഇവയെല്ലാം ആസുരീകസ്വഭാവത്തിന്റെ ഭാഗമാണ്. നരകത്തിന്റെ മൂന്നു വാതിലുകളായ കാമം – ക്രോധം – ലോഭം ഇവയിലൂടെയാണ് ആസുരികലക്ഷണമുള്ളവർ ചരിക്കുന്നത്. ഈശ്വരീയ ഭാവമുള്ളവരാകട്ടെ ധർമ്മത്തിന്റെ നന്മനിറഞ്ഞ ദ്വാരത്തിലൂടെ ചരിക്കുന്നു. ഇത് തിരിച്ചറിഞ്ഞ് ശരിയായ പന്ഥാവിലൂടെ ചരിക്കണം. ഇതത്രെ ദൈവാസുര സമ്പദ്വിയോഗം ! (17) ശാസ്ത്രവിധി ശാസ്ത്രീയമായി അനുശാസിക്കണം. പ്രപഞ്ചത്തിൽ നിലനിൽക്കുന്ന എല്ലാ ദ്രവ്യങ്ങളും, വിചാരങ്ങളും, വികാരങ്ങളും .... സത്വഗുണം, രജോഗുണം, തമോഗുണം എന്നീ മൂന്ന് പ്രകാരത്തിൽ വിഭജിക്കാവുന്നതാണ്. മൂന്നു പ്രകാരത്തിലുള്ള (സത്വഭാവം, രജോഭാവം, താമസികഭാവം) ശ്രദ്ധ, സ്വഭാവം, ആഹാരം, തപശ്ചര്യ, വാക്പ്രയോഗം, മാനസികാവസ്ഥ, ദാനം, ജ്ഞാനം, യജ്ഞം, യജ്ഞഫലം .... വിവരിക്കുന്നത് സശ്രദ്ധം പഠിക്കണം. സദ്ഫലങ്ങൾ പ്രദാനം ചെയ്യുന്നത് സത്വഗുണമുള്ളവയാണ്. വാശി–പക ഇവയുടെ തിക്തഫലങ്ങൾ രജോഗുണമുള്ളവയിൽ നിന്നുണ്ടാകുന്നു. നശീകരണ സ്വഭാവമുള്ളതും സർവനാശത്തിനു കാരണമാകുന്നതും താമസിക ദോഷഫലങ്ങളാണ്. ഇവയിൽ നിന്ന് നാം നന്മകൾ സ്വീകരിച്ച് കർമ്മനിരതരാകണം. ശ്രദ്ധാത്രയ വിഭാഗ യോഗത്തിലൂടെ വിവരിക്കുന്നു. (18) ഭൗതീക ആഗ്രഹ

Scanned with CamScanner

ങ്ങൾ ത്യജിക്കുന്നതാണ് സന്യാസം, ഈ ത്യാഗം തന്നെ സത്വ-രജസ് -തമോ ഗുണാടിസ്ഥാനത്തിൽ വിശകലനം ചെയ്യാം. കർമ്മം ഏതു വിധത്തിലുള്ളതാണെങ്കിലും അത് സ്വധർമ്മത്തിന്റെ ഭാഗമാണെങ്കിൽ ത്യജിക്കേണ്ടതില്ല. അതേസമയം കർമ്മഫലം ത്യജിക്കുകയാണുത്തമം. കളങ്കമില്ലാത്ത മനസ്സുമായി അഹങ്കാരമോ അതിമോഹമോ ഇല്ലാതെ സത്വ-രജസ് തമോഗുണപ്രദങ്ങളായ കർമ്മങ്ങൾ / കർമ്മഫലങ്ങൾ / കർമ്മാസക്തി ഇവക്കതീതനായി, തൃഗുണാധിഷ്ഠിതമായ ബുദ്ധിയും, നിഷ്ഠയും, നിശ്ചയവും, ധൃതിയും, സുഖവും എന്തെന്നറിഞ്ഞ് അതിന്നുമതീതനായി, തൃഗുണാതീതനായ മനുഷ്യനായി, ഏറ്റവും ശ്രേഷ്ഠമായ സ്വധർമ്മം (അതിൽ എന്തെല്ലാം കുറവുകളുണ്ടെങ്കിലും) അനുസരിച്ച്, സ്വദൗത്യം നിറവേറ്റണം. ഓരോവ്യക്തിയും അവന്റെ ചുറ്റുപാടുകളിൽ നിന്നും, ജന്മത്തിലൂടെയും, ആശ്രമധർമ്മത്തിലൂടെയും സ്വയം നിർവഹിക്കേണ്ടതായ ധർമ്മം സ്വന്തം ഇച്ഛയോടെ നിർവഹിച്ചില്ലെങ്കിൽ ചുറ്റുപാടുകളുടെ സമ്മർദ്ദത്താൽ അതു നിർവഹിക്കുവാൻ നിർബന്ധിതനാകുകതന്നെ ചെയ്യും. ഇതിൽ നിന്നും ഒളിച്ചോടി രക്ഷപ്പെടുവാൻ ആർക്കും സാധ്യമല്ലതന്നെ. അതിഗഹനമായ ജ്ഞാനമാണ് ശ്രീകൃഷ്ണൻ വിവരിച്ചുനൽകിയിരിക്കുന്നത്. (ശാസ്ത്രീയവും, പ്രായോഗികവും, കാലത്തിനും-ദേശത്തിനും-ഭാഷക്കും-മതത്തിനും-പ്രായത്തിനുമെല്ലാം അതീതമായ) ഈ ഭഗവദ്ഗീതാജ്ഞാനം ബുദ്ധിയും യുക്തിയും ശാസ്ത്രബോധവുംകൊണ്ട് വിശകലനം ചെയ്ത് ശരിയായ മാർഗം സ്വയം തെരഞ്ഞെടുക്കുക എന്ന് ശ്രീകൃഷ്ണൻ അർജ്ജുനനോട് പറഞ്ഞു.

സഞ്ജയൻ ധൃതരാഷ്ട്ര മഹാരാജാവിനോട് എന്നപോലെ ആത്മഗതം പറയുന്നു! അത്ഭുതകരമായ ജ്ഞാനമാർഗമായ ഭഗവദ്ഗീത പഠിക്കുന്നവരും പഠിപ്പിക്കുന്നവരും ശ്രേഷ്ഠമായ ആനന്ദവും അനുഭൂതിയും നേടുന്നു. ശാസ്ത്രത്തിന്റെ പ്രതീകമായ അർജ്ജുനനും ആത്മീയതയുടെ പ്രതീകമായ ശ്രീകൃഷ്ണനും എവിടെയുണ്ടോ അവിടെ ഐശ്വര്യവും, വിജയവും, നന്മയും മംഗളദായക ചൈതന്യവും, ധാർമ്മീക മൂല്യങ്ങളും എന്നുമെന്നും നിലനിൽക്കുകതന്നെ ചെയ്യും! എന്ന് മോക്ഷ സന്യാസ യോഗത്തിലൂടെ വിവരിക്കുന്നു!

കലിയുഗം തുടങ്ങിയത് ബി.സി. 3102 ഫെബ്രുവരി 17 വ്യാഴാഴ്ച രാത്രി 11.55ന്. അതിന് ഏകദേശം 38 - 40 വർഷങ്ങൾക്കുമുമ്പാണ് കുരുക്ഷേത്രയുദ്ധം നടന്നതത്രെ! ശ്രീകൃഷ്ണൻ അർജ്ജുനന് വിവരിച്ചത്, സഞ്ജയൻ ദർശിച്ച്/ശ്രവിച്ച് ധൃതരാഷ്ട്രർക്കു വിവരിച്ചത് വേദവ്യാസൻ മഹാഭാരതത്തിന്റെ ഭാഗമാക്കിയതാണ് ഭഗവദ്ഗീത.